

Sygn. akt I ACa 571/17

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 października 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Paweł Rygiel
Sędziowie:	SSA Robert Jurga SSA Hanna Nowicka de Poraj (spr.)
Protokolant:	sekr.sądowy Katarzyna Rogowska

po rozpoznaniu w dniu 27 października 2017 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy z powództwa T. Z.

przeciwko A. P., Skarbowi Państwa - Sądowi Rejonowemu (...) w K. i Skarbowi Państwa - Kancelarii (...) w W.

o ochronę dóbr osobistych

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie

z dnia 27 października 2016 r. sygn. akt I C 2258/14

1. **oddala apelację;**

2. **nie obciąża powoda kosztami postępowania apelacyjnego.**

SSA Hanna Nowicka de Poraj SSA Paweł Rygiel SSA Robert Jurga

I ACa 571/17

UZASADNIENIE

Powód T. Z. w ostatecznie sprecyzowanym żądaniu pozwu, domagał się zasądzenia od pozwanych A. P. i Skarbu Państwa – Sądu Rejonowemu(...) w K., (...), kwot po 20 000 zł, tytułem zadośćuczynienia za krzywdę wywołaną naruszeniem jego dóbr osobistych i na tej samej podstawie zasądzenia zadośćuczynienia w kwocie 2000 zł, od pozwanego Skarbu Państwa Kancelarii (...) w W.. Nadto powód domagał się od wszystkich pozwanych przeproszenia go poprzez złożenie pisemnego oświadczenia o wskazanej treści, a następnie wysłanie tego pisma powodowi i organowi nadzorującego pracę pozwanych. Ponadto wniósł o zasądzenie od pozwanych kosztów postępowania.

W uzasadnieniu powód wskazał, że w toku prowadzonego przez Sąd Rejonowy (...) w K. (...) postępowania do sygn. akt III RNs 690/09/P, doszło do szeregu zaniedbań ze strony samego Sądu, jak i wyznaczonego dla powoda pełnomocnika z urzędu w osobie adwokata A. P. oraz ze strony Kancelarii (...). Podmioty te naruszyły dobra osobiste powoda, jego prawo do obrony i stanowienia we własnej sprawie. Sąd wydał orzeczenia ingerujące w życie osobiste i dane osobowe powoda. Doszło tym samym do złamania praw osobistych, obywatelskich, konstytucyjnych i procesowych T. Z., podważenia jego zaufania do instytucji publicznych, narażenia na stres i niepokój, wobec czego zasadnym jest zapłacenie żądanych kwot tytułem zadośćuczynienia za doznane krzywdy i przeproszenie powoda.

Zdaniem powoda pozwany Skarb Państwa – Sąd Rejonowy (...) w K., w toku postępowania w sprawie III RNs 690/09/P, naruszył dobra osobiste powoda przez: brak udzielenia odpowiedzi na pisma i wnioski powoda zgłaszane podczas rozprawy w dniu 20.04.2010 r, uniemożliwienie powodowi zapoznania się z aktami sprawy; brak udzielenia powodowi odpowiedzi na wniosek o ustanowienie pełnomocnika z urzędu i niepoinformowanie go o ustanowieniu takiego pełnomocnika, nieprawidłowe ustanowienie pełnomocnika z urzędu dla powoda, dokonane bez zwrócenia się przez Sąd do Rady Adwokackiej o wybór osoby pełnomocnika, niepoinformowanie powoda przez Sąd o postanowieniu z dnia 28.04.2010 r. kończącym postępowanie w I instancji; nieudzielenie przez Sąd powodowi informacji o uprawnieniach i zadaniach ustanowionego dla powoda kuratora, wskutek czego powód nie mógł skutecznie kontrolować prawidłowości wykonywanych przez kuratora czynności; nieudzielenie powodowi właściwej informacji dotyczącej dokładnych danych osobowych kuratora B. B., w tym jego wykształcenia, wykonywanego zawodu, siedziby i miejsca pracy oraz adresu celem nawiązania kontaktu osobistego i korespondencyjnego z kuratorem; nieudzielenie powodowi z urzędu informacji i sprawozdań na temat pracy kuratora.

Przeciwko pozwanemu A. P., który w toku w/w postępowania został ustanowiony adwokatem z urzędu, powód podniósł następujące zarzuty: brak poinformowania powoda o ustanowieniu pełnomocnikiem i nie wydanie powodowi opinii o sprawie, brak zapoznania się przez pozwanego ze stanowiskiem powoda na temat sprawy, niepouczenie powoda o tym, jak ma się bronić i zachowywać celem uzyskania korzystnego orzeczenia sądowego, niepoinformowanie powoda o postanowieniu z dnia 28.04.2010 r., kończącym postępowanie w I instancji, jego uzasadnieniu i tym samym uniemożliwienie wniesienia zażalenia bądź apelacji, brak wniesienia odwołania od powyższego postanowienia przez pełnomocnika.

Odnosnie pozwanego Skarbu Państwa – Kancelarii (...) w W. powód wskazał, że jego wina polega na niewydaniu przez ustawodawcę właściwej regulacji prawnej, nakazującej sądowi doręczenie postanowienia kończącego postępowanie w I i II instancji stronie z urzędu, bez względu na to czy ma ona ustanowionego pełnomocnika z urzędu czy nie.

Pozwani wnieśli o oddalenie powództwa i zasądzenie na ich rzecz kosztów procesu.

Skarb Państwa Kancelaria (...) w W. zarzucił brak przesłanek jego odpowiedzialności z art. 417 k.c. Kancelaria Sejmu zgodnie z art. 118 Konstytucji nie jest podmiotem, któremu przysługuje inicjatywa ustawodawcza, zatem niewydanie wskazanej przez powoda regulacji prawa, nie stanowi o sprzecznym z przepisami działaniu tego pozwanego. Pozwany nie wyrządził powodowi szkody.

Skarb Państwa – Sąd Rejonowy (...) w K. zakwestionował powstanie po stronie powoda jakiegokolwiek szkody niemajątkowej, jak też to, by w ogóle doszło do naruszenia dóbr osobistych powoda. Za takowe nie mogą być uznane prawa procesowe czy też obywatelskie, gdyż stanowią one uprawnienia jednostki wynikające z funkcjonowania w społeczeństwie, a nie wartości niemajątkowe związane ściśle z określoną osobą.

Zachowanie Sądu Rejonowego dla (...), prowadzącego sprawę III RNs 690/09/P, nie było bezprawne. T. Z. miał pełną swobodę działania, a Sąd nie pozbawił go możliwości uczestnictwa w rozprawach, dostępu do akt czy wyrażania swojego stanowiska. Nie było technicznie możliwe przesłanie powodowi całości akt i nie jest on podmiotem uprawnionym do zgłoszenia takiego żądania – mógł wnosić o przesłanie kopii poszczególnych dokumentów. Powód pomimo prawidłowych zawiadomień o terminach rozpraw nie stawił się na nie, zatem nie uczestniczył w pełni w postępowaniu z własnej woli. Nie należało do obowiązków ustawowych Sądu informowanie powoda o ustanowieniu

kuratora, w tym doręczenie mu z urzędu postanowienia z dnia 28.04.2010 r., w sytuacji, gdy postanowienie zostało wydane na posiedzeniu jawnym, a nadto w obecności pełnomocnika powoda. Powyższe przenosi ciężar udzielenia informacji powodowi na pełnomocnika powoda, względnie na ustanowionego kuratora. Brak jest również obowiązku wysyłania przez Sąd sprawozdań stronie z wykonanych przez kuratora czynności, a może Sąd jedynie kontrolować prawidłowość wykonywanych obowiązków. Nie istnieje również obowiązek po stronie Sądu „odpowiadania” stronie na kierowane pisma, bowiem mają one na celu przede wszystkim przedstawiać stanowisko strony. Powód działał w postępowaniu przez pełnomocnika, a zatem to na nim spoczywał obowiązek udzielania powodowi wszelkich informacji o toczącej się sprawie.

Pozwany zaprzeczył też, aby w innych postępowaniach toczących się przed Sadem Rejonowym dla (...) w K. (w szczególności III RNs 2096/11 /P) doszło do jakichkolwiek uchybień. Bezpodstawne jest żądanie zadośćuczynienia tylko dlatego, że nieprawomocne postanowienie Sądu wydane w sprawie o sygn. akt

III RNs 2096/11 /P zostało następnie uchylone przez Sąd Okręgowy w Krakowie i sprawa została przekazana do ponownego rozpoznania. Orzeczenie było nieostateczne i podlegało kontroli instancyjnej i nie można mu w sposób jednoznaczny przypisać cechy niezgodności z prawem w rozumieniu art. 77 ust. 1 Konstytucji. Nie może też warunkować odpowiedzialności Skarbu Państwa ewentualne niezachowanie przez Sąd właściwego trybu dla ustanowienia pełnomocnika z urzędu, zarówno w stępowaniu o sygn. akt III RNs 690/09/P, jak i o sygn. III RNs 2096/11 /P, bowiem obecność pełnomocnika w przedmiotowych postępowaniach, niezależnie od drogi jego ustanowienia, nie przyczyniła się do powstania jakiegokolwiek krzywdy po stronie powoda. Powód sam wnioskuje o ustanowienie dla niego pełnomocnika, a biorąc pod uwagę jego niepełnosprawność udział w w/w postępowaniach profesjonalnego pełnomocnika był niezbędny – to brak odpowiedniej pomocy procesowej, mógłby narazić powoda na szkodę. Zdaniem pozwanego powód nie udowodnił, aby między powołanymi w pozwie „dolegliwościami” jakie odczuwał , a działaniem bądź zaniechaniem pozwanego zachodził związek przyczynowy, a nadto by negatywne odczucia powoda były normalnymi następstwami określonego działania, czy też zaniechania Sądu. Brak było również odpowiedzialności pozwanego za naruszenie przepisów konstytucyjnych.

Pozwany A. P. zarzucił, że powód nie wykazał przesłanek uzasadniających zgłoszone roszczenie, które opiera się na art. 448 k.c., to jest, by pozwany naruszył jego dobra osobiste powodując szkodę niemajątkową, by istniał związek przyczynowy między czynem, a krzywdą powoda, oraz by pozwany ponosił winę. winę sprawcy czynu. Powód nie podał na czym miałyby polegać naruszenie dóbr osobistych przez pozwanego, nie wykazał aby doznał wskazanych w pozwie krzywd w postaci, stresu czy niepokoju, które miały wywołać w nim działania pozwanego. Zdaniem pozwanego powód z własnej nie korzystał z uprawnień, przysługujących mu w postępowaniu III RNs 690/09/P. Pozwany w żaden sposób nie utrudniał powodowi udziału w postępowaniu, powód miał możliwość kontaktu z pełnomocnikiem, z czego nie korzystał. Pozwany, po ustanowieniu go kuratorem dla powoda, w dniu 15 kwietnia 2010 r, skierował do powoda pismo z prośbą o niezwłoczny kontakt, na które powód nie odpowiedział, tym samym nie wskazał pozwanemu swojego stanowiska w sprawie. Pozwany zapoznał się z aktami sprawy i odpowiedział na wezwanie Sądu. Dopiero na rozprawie w dniu 28 kwietnia 2010 r. A. P. został ustanowiony pełnomocnikiem z urzędu T. Z., jednak ten nie stawił się na rozprawie i pełnomocnik na podstawie znajomości akt i informacji przekazanych przez B. B. poparł jego kandydaturę na kuratora powoda. T. Z. wymagał pilnej pomocy w sprawach majątkowych i bytowych, dlatego brak było przeciwwskazań dla ustanowienia w/w osoby kuratorem powoda. To w jaki sposób B. B. jako kurator wykonywał następnie swoje obowiązki nie ma znaczenia dla odpowiedzialności pozwanego, jakkolwiek z uzasadnienia postanowienia Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 26.02.2013 r., sygn.. akt XI 1Ca 41/13, wynika, iż wykonywał on swoje czynności należycie, a do uchylenia orzeczenia doszło z innych przyczyn.

Wyrokiem z dnia 27 października 2017 roku, sygn. akt IC 2258/14, Sąd Okręgowy w Krakowie oddalił powództwo (I), zasądził od powoda na rzecz pozwanego A. P. kwotę 2417 zł, tytułem zwrotu kosztów procesu (II), zasądził od powoda na rzecz Skarbu Państwa – Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa kwotę 2400 zł, tytułem kosztów procesu.

W uzasadnieniu Sąd Okręgowy ustalił, że powód jest osobą samotną, niepełnosprawną, całkowicie niezdolną do pracy. Od czasu śmierci ojca powoda, J. Z., powodowi udziela pomocy Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej (...) w K.. W

kwietniu 2009 r. pracownicy tego ośrodka skierowali do Sądu Rejonowego dla (...), (...)zawiadomienie z wnioskiem o rozważenie potrzeby ustanowienia dla powoda kuratora, celem prowadzenia jego spraw spadkowych po ojcu, spraw finansowych i związanych z mieszkaniem, do czego upoważnił ich sam powód w dniu 09 kwietnia 2009 r.

Postępowanie z wniosku Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej o ustanowienie kuratora dla uczestnika T. Z. toczyło się przed Sądem Rejonowym (...) w K., (...) do sygn. akt III RNs 690/09/P. W toku postępowania powód nie zgadzał się na wyznaczenie mu kuratora twierdząc w pismach, że jest samodzielny i taka osoba może ograniczyć jego prawa. Zarządzeniem z dnia 17 sierpnia 2009 r. powód został wezwany prawidłowo na termin rozprawy wyznaczony na 15 października 2009 r., a wezwanie odebrał osobiście. Rozprawa z dnia 15 października 2009 r. została odroczone z uwagi na brak wpłynięcia na czas opinii biegłego.

Pismem z dnia 22 października 2009 r. powód wskazał, że z uwagi na stan zdrowia nie mógł stawić się w sądzie i wniósł o ustanowienie dla niego pełnomocnika z urzędu. Zarządzeniem z dnia 12 listopada 2009 r. Sąd zwrócił się do ORA w K. z prośbą o ustanowienie kuratora dla niepełnosprawnego powoda. Powód mimo prawidłowego powiadomienia nie stawił się na rozprawie wyznaczonej na dzień 20 stycznia 2010 r., a wówczas Sąd ustanowił dla niego pełnomocnika z urzędu. Okręgowa Rada Adwokacka w K. w piśmie z dnia 23 lutego 2010 r. zaproponowała jako kandydata na kuratora dla T. Z. adwokata A. P.. Pismo to A. P. otrzymał w dniu 5 marca 2010 r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w marcu 2010 r. zaproponował kandydaturę B. B. na kuratora dla T. Z..

Sąd zarządzeniem z dnia 12 marca 2010 r. wyznaczył termin rozprawy na dzień 28 kwietnia 2010 r., wezwał na nią T. Z.. W treści zawiadomienia błędnie wskazano jako termin rozprawy dzień 22 kwietnia 2010 r., zaś na kopercie wskazano już prawidłową datę 28 kwietnia 2010 r. godz. 14.00. Wezwano na termin rozprawy również adwokata A. P., zobowiązując go jednocześnie o przedstawienie wszelkich twierdzeń, zarzutów i dowodów w sprawie. A. P. odebrał wezwanie w dniu 14 kwietnia 2010 r. i w dniu następnym skierował do powoda pismo z prośbą o niezwłoczny kontakt listowny bądź telefoniczny z podaniem adresu i numerem telefonu, jednak powód się z nim nie skontaktował.

W dniu 16 kwietnia 2010 r. A. P. zapoznał się z aktami postępowania III RNs 690/09/P i dnia 19 kwietnia 2010 r. złożył pismo z prośbą o niewyznaczanie go kuratorem dla T. Z. z uwagi na dużą ilość prowadzonych spraw.

Pismem z dnia 20 kwietnia 2010 r. powód poinformował Sąd, że z uwagi na niepełnosprawność może mieć problemy ze stawiennictwem na rozprawie wyznaczonej na dzień 28 kwietnia 2010 r. i wobec tego wnosi o przyznanie mu pełnomocnika z urzędu, który będzie bronił jego praw w postępowaniu.

Na rozprawie w dniu 28 kwietnia 2010 r. powód nie stawił się osobiście. Stawił się A. P., jako wyznaczony dla niepełnosprawnego kurator, a w toku rozprawy Sąd ustanowił go pełnomocnikiem z urzędu dla T. Z.. A. P. przychylił się do wniosku o ustanowienie dla powoda kuratora w osobie B. B., bo ten był prawnikiem, znał osobiście powoda i chciał pomóc mu w prowadzeniu spraw spadkowych i majątkowych w których posiadał właściwe rozeznanie. Postanowieniem z dnia 28 kwietnia 2010 r., sygn. akt III RNs 690/09/P Sąd Rejonowy dla (...) w K., (...) ustanowił B. B. kuratorem dla niepełnosprawnego T. Z., celem reprezentowania jego interesów w postępowaniu spadkowym po zmarłym ojcu J. Z., dochodzenia renty rodzinnej, w postępowaniu przed organami spółdzielni mieszkaniowej i innymi instytucjami w sprawie przyznania mieszkania położonego w K. przy ul. (...). Sąd zobowiązał kuratora do składania sprawozdań Sądowi raz do roku, z terminem do złożenia pierwszego sprawozdania wyznaczonym na dzień 01.01.2011 r. Postanowienie to uprawomocniło się z dniem 20 maja 2010 r.

Pismem z dnia 12 lipca 2010 r. powód zwrócił się do Sądu o podanie na jakiej podstawie został ustanowiony dla niego kurator, o uzasadnienie tej decyzji i czy jej wydanie było prawidłowe „bez powołania przez Sąd obrońcy o którego zwracał się powód w tej sprawie”.

Powód pismem z dnia 17 maja 2011 r. wniósł o przekazanie mu postanowienia o przyznaniu kuratora, uzasadnienia postanowienia, przesłanie zakresu uprawnień i obowiązków tego kuratora. Sąd poinformował powoda w czerwcu 2011 r., że może zapoznać się z aktami postępowania na terenie sądu. Powód ponownie pismem z dnia 2 lipca 2011 r. wniósł o przesłanie mu postanowienia o ustanowieniu dla niego kuratora, zakresu uprawnień i obowiązków tej osoby, a także

uzasadnienia postanowienia z własnoręcznym podpisem sędziego referenta. W odpowiedzi na powyższe Sąd w piśmie z dnia 04 lipca 2011 r. podał, że postanowieniem z dnia 28 kwietnia 2011 r. ustanowiono dla T. Z. kuratora w osobie B. B. zam. K. Al. (...).

T. Z. w 2011 r. złożył wniosek o zmianę kuratora B. B., które to postępowanie toczyło się przed Sądem Rejonowym (...) w K., (...) Postanowieniem z dnia 26 lipca 2012 r. sygn. akt III RNs 2096/11/P Sąd Rejonowy (...)w K. uchylił kurateleę dla osoby niepełnosprawnej T. Z. w osobie B. B. ustanowioną postanowieniem z dnia 28.04.2010 r. sygn. akt III RNs 690/09/P. Apelację od tego orzeczenia wniósł sam T. Z. i jego pełnomocnik ustanowiony w tamtejszym postępowaniu.

Postanowieniem z dnia 26 lutego 2013 r. Sąd Okręgowy w Krakowie, (...)sygn. akt XI 1Ca 41/13 uchylił zaskarżone postanowienie z dnia 26.07.2012 r. i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania sądowi I instancji.

Sąd Rejonowy dla (...)w K., (...) postanowieniem z dnia 15 maja 2014 r., sygn. akt III RNs 562/13/P uchylił kurateleę dla osoby niepełnosprawnej T. Z. w osobie B. B..

Oceniając powyższe ustalenia faktyczne Sad Okręgowy uznał powództwo za bezzasadne.

W pierwszej kolejności, odnosząc się do roszczeń powoda skierowanych przeciwko Skarbowi Państwa – Sądowi Rejonowemu (...) w K.oraz Skarbowi Państwa – Kancelarii (...) Sąd Okręgowy przytoczył przepisy art. 417 § 1 k.c. i art. 417⁽¹⁾ § 1 i § 4 k.c. Przepisy te określają przesłanki odpowiedzialności Skarbu Państwa,, którymi są: bezprawność działania lub zaniechania sprawcy, szkoda oraz normalny związek przyczynowy między bezprawnym zachowaniem sprawcy, a szkodą. Następnie Sąd zwrócił uwagę na zasadę rozkładu ciężaru dowodów, wyrażoną w art. 6 k.c. W ocenie Sądu powód nie wskazał na żadne działania lub zaniechania przy wykonywaniu władzy publicznej strony pozwanej, które byłoby niezgodne z prawem. Nie udowodnił, by w związku z działaniem bądź zaniechaniem pozwanych doznał szkody oraz by szkoda ta pozostawała w związku przyczynowo skutkowym z tym działaniem lub zaniechaniem.

Powód twierdził, że kurator, ustanowiony przez Sąd Rejonowy (...) w K. w sprawie III RNs 690/09/P, działał na jego niekorzyść, m.in. dążył do jego ubezwłasnowolnienia. Sąd Okręgowy zauważył jednak, że ewentualna szkoda powoda z tym związana, nie wynikała z działań sądu, lecz osoby nie będącej stroną pozwaną. Z akt sprawy III RNs 690/09/P wynika, iż powód był informowany o podejmowanych przez Sąd decyzjach procesowych, był też właściwie i terminowo informowany o terminach rozpraw, n które nie stawiał się z własnej winy. Sąd nie odmawiał powodowi dostępu do akt sprawy, lecz wskazywał na możliwości zapoznania się z nimi w siedzibie sądu (art. 525 k.p.c.). Brak było możliwości technicznych, ale też podstaw prawnych, do przesłania powodowi kserokopii całych akt; powód mógł natomiast wnioskować o przesłane kserokopii poszczególnych dokumentów. Kolejno Sąd Okręgowy uznał, że sama decyzja Sądu Rejonowego o ustanowieniu dla powoda kuratora była uzasadniona, skoro powód nie mówił i to nie skutkiem obrażeń cielesnych czy chorobowych w zakresie organicznym. Ustanowienie A. P. pełnomocnikiem powoda na rozprawie w dniu 28 kwietnia 2010 r. nie niosło dla powoda żadnych negatywnych konsekwencji i nie można uznać go za szkodę po stronie powoda, a przynajmniej powód jej nie wykazał. Decyzja ta przeciwdziałała przewlekłości postępowania, a nadto A. P. zapoznał się wcześniej z aktami postępowania i dawał rękojmię właściwego wypełnienia obowiązków pełnomocnika z urzędu. Ponieważ powód był reprezentowany przez pełnomocnika sąd nie był obowiązany do doręczenia powodowi odpisu wydanego na posiedzeniu niejawnym postanowienia z dnia 2010 r. Brak było również po stronie Sądu obowiązku udzielenia powodowi informacji na temat uprawnień i zadań kuratora, jak też co do sprawozdań z jego czynności. To sam kurator podejmował próby kontaktu z powodem, które jednak były nieudane z uwagi na negatywne nastawienie samego powoda. Z faktu uchylenia postanowienia Sądu Rejonowego(...) w K. z dnia 26 lipca 2012 r. sygn. akt III RNs 2096/11/P i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania nie można wnosić, że było to orzeczenie niezgodne z prawem, gdyż w proces sądowy z definicji wpisane jest, że orzeczenia sądowej podlegają kontroli instancyjnej i do takiej kontroli w niniejszej sprawie doszło.

Powód nie wykazał nadto samego faktu poniesienia szkody, w jaki sposób się ona objawiała i jaka była jej wysokość, a jego twierdzenia w tym zakresie opierały się na subiektywnych odczuciach, związanych z niezadowoleniem z działań

kuratora, a nie na realnej szkodzie wywołanej działaniem bądź zaniechaniem pozwanych. Nie wykazał aby doznał rozstroju zdrowia, którego następstwem byłyby ujemne uczucia przeżywane w związku z cierpieniami fizycznymi wywołanymi przez pozwanych.

Za bezzasadne Sąd Okręgowy uznał roszczenia powoda kierowane przeciwko Kancelarii (...)a związane z nie wydaniem wskazanych przez niego regulacji prawnych w oparciu o przepis art. 417¹ § 4 k.c. było zasadne. Powód wskazywał, iż w/w pozwany winien uchwalić przepisy nakazujące sądowi doręczenie stronie postanowienia sądowego kończącego postępowanie w I i II instancji z urzędu wraz z uzasadnieniem i pouczeniem o środkach odwoławczych, bez względu na to czy ma ona ustanowionego pełnomocnika z urzędu czy nie. Sąd Okręgowy uznał jednak, że dla ustalenia odpowiedzialności Skarbu Państwa na gruncie art. 417¹ § 4 k.c. koniecznym jest wykazanie, że istnieje przepis (rangi konstytucyjnej, ustawowej lub wynikający z umowy międzynarodowej), który nakłada na ustawodawcę obowiązek wydania określonego aktu normatywnego a niewydanie aktu normatywnego stanowi naruszenie tego przepisu. Nie są natomiast wystarczającą podstawą rekonstruowania obowiązku wydania aktu normatywnego zasady słuszności, zasady współżycia społecznego lub inaczej ujęte normy lub zasady etyczne. Przepis § 4 art. 417¹ k.c. reguluje sytuacje związane z wyrządzeniem szkody przez niewydanie aktu normatywnego, którego obowiązek wydania przewiduje przepis prawa, a taka sytuacja w niniejszej sprawie nie zachodzi.

Zdaniem Sądu Okręgowego bezzasadne jest również żądanie powoda skierowane przeciwko A. P.. Żądanie przeprosin i zadośćuczynienia upatrywał powód i w tym wypadku upatrywał w naruszeniu jego dóbr osobistych. Sąd przytoczył przepisy art. 23 i 24 k.c. Wskazał, że przepis art. 24 § 1 k.c. rozkłada ciężar dowodu w ten sposób, że na powoda nakłada obowiązek udowodnienia, że pozwany naruszył jego dobra osobiste. Przepis ten formułuje również domniemanie bezprawności naruszenia dóbr osobistych. Na pozwanym zatem ciąży obowiązek udowodnienia, że jego działanie naruszające dobra osobiste powoda nie było bezprawne. Zdaniem Sądu z ustalonego stanu faktycznego wynika, że nie doszło do naruszenia dóbr osobistych powoda. T. Z., wbrew jego aktualnym twierdzeniom, obiektywnie znajdował się w trudnej sytuacji osobistej i materialnej: nikt nie prowadził spraw spadkowych po jego zmarłym ojcu, miał nieuregulowane kwestie mieszkaniowe i rentowe, był niepełnosprawny, nie mówił i wymagał pilnej pomocy. Działania pozwanego A. P. polegające na akceptacji osoby B. B., jako kuratora, były nakierowane na przeciwdziałanie szkodzie, jakiej mógł doznać powód, gdyby kurator nie został dla niego szybko ustanowiony. Działanie A. P. nie było zawinione i brak jest jakiegokolwiek związku przyczynowego pomiędzy jego działaniem, a ewentualną krzywdą powoda. Ponadto powód wskazywał na naruszenie jego wolności obywatelskich, konstytucyjnych czy procesowych, których nie można zaliczyć do katalogu dóbr osobistych dolegających ochronie na podstawie art. 23 k.c. i nast.

Mając powyższe na względzie Sąd okręgowy oddalił powództwo, uznając za bezzasadne zarówno żądanie przeproszenia powoda, jak i zasądzenia na jego rzecz zadośćuczynienia pieniężnego. Jako podstawę rozstrzygnięcia o kosztach procesu Sąd Okręgowy wskazał przepis art. 98 k.p.c.

Wyrok Sądu Okręgowego **zaskarżył w całości apelacją powód apelacją**, zarzucając mu uchybienia proceduralne i formalne, błędną wykładnię i zastosowanie obowiązujących przepisów oraz wadliwe ustalenie stanu faktycznego.

W niezwykle obszernym uzasadnieniu w/w zarzutów powód, w pierwszej kolejności, skupił się na negatywnej ocenie zachowania sędziego prowadzącego postępowanie w sprawie, określając je m.in. jako „jednostronne i konfrontacyjne”. Sędzia miał straszyć powoda wyrzuceniem z Sali rozpraw i odebraniem mu prawa do udziału we własnej sprawie, kwestionowaniem jego prawa do „zwolnienia pełnomocnika”, oskarżaniem o przedłużanie procesu. Tymczasem, zdaniem apelującego, to Sąd zaburzył proces wnioskując bezpodstawnie o ubezwłasnowolnienie powoda po to, by odebrać mu możliwość poruszenia problemu iluzorycznej pomocy prawnej świadczonej przez pełnomocników w polskich sądach. Sąd bezprawnie wykorzystał materiały z akt kuratora, które powód zgłosił na okoliczność naruszenia jego praw przez sąd rodzinny, który to Sąd bezprawnie ustanowił kuratora i mimo sprzeciwów powoda utrzymywał taki stan przez 5 lat. Sąd w sprawie rozpoznawanej obecnie odroczył rozprawę na 10 miesięcy, w związku z wnioskiem o ubezwłasnowolnienie, a akta sprawy kuratorskiej udostępnił powodowi dopiero na trzy tygodnie przed rozprawą.

To Sąd – zmieniając sędziego prowadzącego postępowanie – nie dopuścił do rozpoznania sprawy o wyłączenie poprzedniego referenta. Obaj sędziowie referenci nie dopuścili do rozszerzenia pozwu o adwokat A. K. i innych pełnomocników z urzędu, zmieniając tym samym sens całej sprawy, która miała udowodnić łamanie prawa i nie udzielanie pomocy prawnej przez pełnomocników z urzędu. Powód musiał pozew ten wnieść samodzielnie, aby zapobiec przedawnieniu roszczeń wobec tych osób.

Sąd w trakcie przesłuchania powoda, bezprawnie ograniczał mu przedstawienie i omawianie zarzutów wobec pozwanych. Po wydaniu wyroku Sąd przedstawił uzasadnienie ustne, które jest sprzeczne z jego uzasadnieniem pisemnym. W uzasadnieniu ustnym Sąd Okręgowy twierdził, że nie jest władny oceniać postępowania innego sądu a w uzasadnieniu pisemnym postępowanie to ocenił. Tymczasem, w ocenie powoda sąd jest władny ocenić postępowanie innego sądu, jeśli wywołało ono szkodę, krzywdę i było bezprawne a osoba poszkodowana nie mogła odwołać się do instancji odwoławczych.

Zdaniem powoda Sąd Okręgowy błędnie ustalił stan faktyczny sprawy. Powód nie jest żonaty, lecz nie jest osobą samotną. Od siedmiu lat nie korzysta z pomocy MOPS. Powód nie otrzymywał pomocy z MOPS a jedynie zwracał się do tej instytucji o dofinansowanie do niewysokiej renty. Powód zwrócił się jedynie do MOPS o wsparcie w formalnym załatwianiu spraw związanych ze śmiercią ojca – wniosek o ustanowienie kuratora został złożony z inicjatywy MOPS-u a nie powoda. MOPS podejmował czynności potajemne zmierzające do ubezwłasnowolnienia powoda. Z kolei A. P., po ustanowieniu go kuratorem, nie skontaktował się z powodem prawidłowo – to jest listem poleconym. Nie zapoznał się z aktami sprawy, bo nie przedstawił podpisu akt z czytelni. Powód nie został powiadomiony o terminie rozprawy w dniu 28 kwietnia 2010 roku, Sąd Okręgowy przyjął tezę przeciwną w oparciu o kopertę, którą nie dysponował. Sąd prowadzący postępowanie w sprawie III Ns 690/09/P, nie odpowiedział na pytanie powoda, choć powód pytał o podstawę ustanowienia kuratora. Z kolei w sprawie III RNs 2096/11/P powód domagał się zmiany osoby kuratora a Sąd uchylił postanowienie w tym przedmiocie.

Oddalając powództwo względem Skarbu Państwa – Kancelarii (...)Sąd Okręgowy w rozpoznawanej sprawie zaprezentował błędną wykładnię, wskazując, że ustawodawca może odpowiadać jedynie za zaniechanie legislacyjne. Tymczasem powód zarzucał pozwanemu beczynność prawodawczą w oparciu o przepis art. 417 par. 1 k.p.c.

Sąd Rejonowy w sprawie III Ns 690/09/P ustanowił nielegalnie pozwanego A. P. pełnomocnikiem powoda – bez zwrócenia się o wskazanie osoby pełnomocnika do właściwej ORA, naruszając tym samym art. 117⁽³⁾ par. 1 k.p.c. Wybór pełnomocnika przez ORA daje gwarancję, że wybrany pełnomocnik nie będzie osobą uległą sędziemu. Udział źle wadliwie wybranego pełnomocnika powoduje nieważność postępowania. W ten sposób również działania adwokata P. w charakterze pełnomocnika powoda w sprawie III Ns 690/09/P, były bezprawne i zawinione. W ten sposób pozwani naruszyli prawo powoda do samostanowienia o sobie, czy jego dobra osobiste w rozumieniu art. 23 k.c. Pozwany A. P. naruszył podstawy pełnomocnictwa gdyż nie zapoznał się z aktami sprawy po ustanowieniu go pełnomocnikiem, zgodnie z art. 118 par. 3 k.p.c. i art. 133 par. 1 k.p.c. Pozwany nie przedstawił dowodu by powiadomił powoda o ustanowieniu go jego pełnomocnikiem. Pozwany A. P. naruszył prawa powoda również w dalszej części procesu, w szczególności nie miał on prawa podejmować decyzji woli zamiast powoda, jako mocodawcy. W ten sposób powód został pozbawiony udziału w procesie, który dotyczył jego praw, co doprowadziło do nieważności postępowania. W ten sposób powodowi została wyrządzona krzywda – celowo i umyślnie. Uprawomocniło się postanowienie Sadu na które powód nie wyraził zgody, co do jego treści i co do osoby kuratora.

Zdaniem powoda Sąd Okręgowy przyznał, że pozwani naruszyli procedurę, jednakże zupełnie bezpodstawnie przyjął, że nie naruszyło to praw powoda a ostatecznie przyjął też, że ze strony pozwanych nie doszło do żadnego naruszenia prawa. Opierając się na definicji dóbr osobistych zawartych w art. 23 k.c. powód nazwał te dobra osobiste, które zostały naruszone działaniem pozwanych. Narazając powoda na stres i nerwy pozwani naruszyli jego zdrowie psychiczne i emocjonalne. Nadto powód wskazywał na naruszenie takich dóbr osobistych jak wolność osobista, wolna wola, prawo do decydowania o sobie. Nadto Powód doznawał codziennego wieloletniego cierpienia psychicznego, w postaci „wiecznej niekończącej się wzmożonej uwagi, sprawdzania poczty, czy czasem nie przegapiłem wezwania do prokuratury, sądu lub wydania postanowienia o ubezwłasnowolnieniu..” Doszło do ustanowienia kuratora, który

nie uzyskał zgody powoda na dostęp do zastrzeżonych informacji o powodzie, w tym do korespondencji pocztowej pomiędzy powodem a tymi urzędami. Doszło do naruszenia prawa do prywatności. Wskutek tych naruszeń powód doznał szkody, w postaci krzywdy, wymagającej zadośćuczynienia. Tymczasem powodowi odebrano prawo do pomocy prawnej w procesie w związku z tym całe postępowanie w sprawie o ustanowienie kuratora było nieważne. A. P. nie posiadał uprawnienia do reprezentowania powoda, podobnie jak w sprawie o odwołanie kuratora (III RNs 2096/11/P) adwokat M. K., który jest przyjacielem wszystkich sędziów i pracowników sądowych.

Podsumowując pozwany wnosił o uchylenie w całości zaskarżonego wyroku (w istocie chodzi o zmianę) i zasądzenie od pozwanych w całości żądań powództwa wraz z kosztami procesu.

SĄD APELACYJNY ZWAŻYŁ CO NASTĘPUJE.

Apelacja powoda jest bezzasadna.

Ustalenia Sądu I instancji są prawidłowe, choć dla jasności motywów rozstrzygnięcia wymagają uzupełnienia o następujące fakty.

Wszczęcie postępowania o ustanowienie kuratora dla T. Z., przez Sąd Rejonowy dla (...) w K. nastąpiło z inicjatywy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w K.. Inicjatywa MOPS-u wynikała z upoważnienia, jakiego w dniu 9 kwietnia 2009 r T. Z. udzielił Kierownikowi (...)MOPS, upoważniając go do wystąpienia w imieniu powoda do sądu o przyznanie kuratora, celem załatwienia spraw związanych z nabyciem spadku po ojcu powoda – J. Z. oraz celem wystąpienia do ZUS-u o przyznanie powodowi renty (dowód: dokument k. 12 akt III RNs 690/09/P). Powód w tym czasie korzystał z pomocy MOPS (okoliczność wynikająca z dokumentów MOPS i pośrednio przyznana przez powoda w apelacji, kiedy wskazuje, iż z pomocy MOPS nie korzysta od lat 7). W toku postępowania w sprawie III RNs powód złożył pismo procesowe, w którym sprzeciwiał się ustanowieniu kuratora, twierdząc, że nie życzy sobie by jego prawa były ograniczane (dowód pismo k. 17-20 akt III RNs 690/09/P), zwracał się też o ustanowienie pełnomocnika z urzędu w celu „uregulowania spraw prawnych mieszkaniowych po zmarłych rodzicach” (dowód pismo k. 54-55 akt III RNs 690/09/P). Na rozprawie w dniu 20 stycznia 2012 roku Sąd Rejonowy wydał postanowienie o ustanowieniu dla powoda pełnomocnika z urzędu. Sąd ten zwracał się już wcześniej, a to pismem z dnia 12 grudnia 2009 r, do Okręgowej Rady Adwokackiej o „ustanowienie pełnomocnika prawnego” dla powoda (dowód: pismo k. 53 akt III RNs 690/09/P). W odpowiedzi (...) wskazała aplikanta M. P., jednakże – mimo braku takiego polecenia Sądu – jako kandydata na kuratora, a nie adwokata z urzędu (dowód: pismo z dnia 7 stycznia 2010 r, prezentata Sądu, k. 59 akt III RNs 690/09/P). Kolejnym pismem do ORA z dnia 8 lutego 2010 roku Sąd zwrócił się po raz kolejny o „ustanowienie pełnomocnika prawnego” (dowód: pismo k. 48 akt III RNs 690/09/P). W odpowiedzi, pismem z dnia 23 lutego 2010 roku, ORA wskazała jako kandydata na kuratora adwokata A. P. – pozwanego w sprawie. Na rozprawie w dniu 28 kwietnia 2010 roku Sąd ustanowił pełnomocnikiem z urzędu adwokata A. P., a jako kandydata na kuratora przyjął wskazanego w międzyczasie przez MOPS B. B. (dowód: protokół rozprawy k. 65 akt III RNs 690/09/P). Przed wskazaniem jako kandydata na kuratora B. B. trzy osoby odmówiły objęcia tej funkcji (pisma k. 28-29, k. 36, k. 40akt j.w.). Pismem z dnia 11 kwietnia 2010 roku powód oświadczył, że nie stawi się na kolejnej rozprawie (dowód: pismo k. 58 akt j.w.). Przystępując do rozprawy w dniu 28 kwietnia 2010 r Sąd Okręgowy dysponował podpisany przez powoda dowodem doręczenia zawiadomienia, gdzie jako datę posiedzenia wskazano – prawidłowo – dzień 28 kwietnia 2010 r i kopią pisma przewodniego, gdzie nieprawidłowo podano datę 22 kwietnia 2010 roku (dowód dokumenty k. 63 i k. 55 akt j.w.). Wydając w dniu 28 kwietnia 2010 roku postanowienie o ustanowieniu dla powoda kuratora, Sąd Okręgowy opierał się, między innymi, na opinii lekarskiej psychiatry A. W., który stwierdził u T. Z. nieprawidłową osobowość i podejrzenie choroby psychicznej. Ta niestanowcza konkluzja co do samej choroby wynikała stąd, że biegły nie był w stanie przeprowadzić badania powoda, gdyż ten, nie mówiąc nic do biegłego (powód wówczas bez uzasadnienia organicznego nie używał głosu, nie komunikował się głosem) fizycznie wyrzucił biegłego z domu, mimo przedstawienia się i wytłumaczenia podstawy i celu wizyty (dowód: opinia biegłego k. 47-48 akt III RNs 690/09/P). Postępowanie w I instancji zakończyło się w dniu 28 kwietnia 2010 roku wydaniem postanowienia o ustanowieniu B. B. kuratorem dla niepełnosprawnego T. Z.. W dniu 10 lipca 2010 roku T. Z. wniósł pismo w którym pytał na jakiej podstawie został ustanowiony kurator „prosimy o uzasadnienie decyzji Sądu”. Sąd Okręgowy pozostawił to pismo bez rozpoznania. „ z

uwagi na brak personalizacji pozwanych” (dowód: pismo k. 79-80, zapisek urzędowy k. 80/2 akt j.w.). W sprawie III RNs (...) Sąd Rejonowy dla (...)w K., na wniosek powoda, postanowieniem z dnia 26 lutego 2013 r uchylił kuratelę dla T. Z., ustanowioną postanowieniem z dnia 28 kwietnia 2010 roku w sprawie III RNs 690/09/P. Sąd Okręgowy w Krakowie, postanowieniem z dnia 26 lutego 2013 roku uchylił postanowienie Sądu I instancji, uznając, że ten nie rozpoznał istoty sprawy, gdyż wniosek powoda o „odwołanie kuratora B. B.” nie zmierzał do uchylenia kurateli, lecz do zmiany osoby kuratora. Przy ponownym rozpoznaniu sprawy T. Z. zmienił swoje stanowisko i domagał się uchylenia kurateli o czym Sąd Rejonowy dla (...) orzekł ostatecznie postanowieniem z dnia 15 maja 2014 roku, sygn. akt III RNs 562/13 (dowód: dokumenty w aktach II RNs 562/13).

Tak uzupełnione ustalenia faktyczne prowadzą do wniosku o bezzasadności apelacji. Powód domagał się ochrony jego dóbr osobistych przez nakazanie pozwanym przeproszenia go za ich naruszenie oraz przez zasądzenie od pozwanych określonych kwot pieniężnych tytułem zadośćuczynienia. Sad Okręgowy trafnie uznał, że roszczenia te nie przysługują powodowi, jakkolwiek powód trafnie wskazuje w apelacji, że zarówno pozwany Skarb Państwa – Sąd Rejonowy (...) jak i (w znacznie mniejszym wymiarze) pozwany A. P., jako pełnomocnik z urzędu powoda, dopuścili się błędów proceduralnych w toku postępowania w sprawie III RNs 690/11. Rację ma powód, że Sąd Rejonowy winien był zwrócić się do Okręgowej Rady Adwokackiej o wyznaczenie adwokata z urzędu, którego wcześniej ustanowił dla uczestnika T. Z. (art. 117⁽³⁾ § 1 k.p.c.). Jak wynika z uzupełnionych ustaleń faktycznych Sąd Okręgowy kierował takie wezwania do (...), jednakże wadliwie je formułował, domagając się od ORA „ustanowienia” adwokata. ORA, z niewiadomych przyczyn, nie wskazała osoby mającej pełnić funkcję adwokata z urzędu, lecz osoby mające pełnić rolę kuratora – mimo, że Sąd Okręgowy nie kierował do niej takich żądań. A. P. został wskazany właśnie jako kandydat na kuratora uczestnika T. Z. – Sąd, bez wyjaśnienia z ORA tej nieścisłości, wyznaczył go dla powoda adwokatem z urzędu. Formalnie doszło zatem do naruszenia przez Sąd art. art. 117⁽³⁾ § 1 k.p.c., jakkolwiek nie sposób nie zauważyć, że gdyby Sąd właściwie wyjaśnił sprawę to najpewniej właśnie adwokat A. P. zostałby przez ORA wskazany, gdyż zapoznał się ze sprawą, jako kandydat na kuratora. Jednakże w zaistniałych okolicznościach wątpliwości budzi zamknięcie rozprawy w dniu 28 kwietnia 2010 roku, w sytuacji, gdy dopiero na tej rozprawie A. P. został ustanowiony przez Sąd adwokatem z urzędu. Z samej istoty pełnomocnictwa wynika, że pełnomocnik powinien przedstawić stanowisko osoby reprezentowanej. Adwokat P. winien był zatem podjąć kolejną próbę kontaktu z powodem, przed wydaniem postanowienia kończącego postępowanie, winien więc wnosić o odroczenie rozprawy a Sąd winien był taki wniosek uwzględnić, zważywszy ponadto na nieścisłość w dokumentach obrazujących sposób zawiadomienia T. Z. o terminie rozprawy. Obaj pozwani naruszyli tym samym przepis art. 214 § 1 k.p.c. Obowiązkiem Sadu było również nadanie biegu pismu powoda z dnia 10 lipca 2010 roku, gdyż brak wskazania w jego treści stron pozwanych stanowił brak formalny, nadający się do uzupełnienia przez pełnomocnika powoda w trybie art. 130 k.p.c. Trudno post factum antycypować w jaki sposób zakończyłoby się postępowanie po nadaniu biegu pismu powoda. Zauważyć jedynie wypada, że pismo powoda wpłynęło po terminie z art. 328 § 1 k.p.c. a pozwany A. P., ustanowiony wówczas pełnomocnikiem powoda nie wniósł o doręczenie uzasadnienia, uznając, że rozstrzygnięcie o ustanowieniu kuratora dla powoda, którego zadaniem miało być udzielenie pomocy powodowi w załatwieniu ściśle określonych spraw urzędowych, było prawidłowe. Nie ulega wątpliwości, że zarówno Sąd Rejonowy, wydając postanowienie o ustanowieniu kuratora, jak i adwokat A. P. nie podejmując próby jego zaskarżenia, działali w usprawiedliwionym przekonaniu, że powód kuratora potrzebuje. Wniosek o ustanowienie kuratora spełniał wymogi z art.600 § 1 k.p.c. a przeprowadzone postępowanie wykazało, że istniała konieczność załatwienia spraw spadkowych i rentowych, w najlepiej rozumianym interesie powoda. Powód, z uwagi na ówczesny stan zdrowia i brak komunikacji z otoczeniem, potrzebował pomocy w ich załatwieniu. Ustanawiając kuratora Sad kierował się wnioskiem samego powoda jak też opinią biegłego A. W..

Zdaniem Sadu Apelacyjnego ewentualne naruszenie opisanych wyżej praw procesowych powoda nie doprowadziło do naruszenia jego dóbr osobistych. Art. 23 k.c. nie zawiera legalnej definicji dóbr osobistych. Wydaje się jednak oczywistym, że dobrami osobistymi są powszechnie uznane w społeczeństwie wartości niemajątkowe związane ściśle z osobą człowieka i będące przejawami godności osoby ludzkiej, obejmujące przede wszystkim integralność fizyczną i psychiczną oraz indywidualność człowieka. W wyroku z dnia 19 listopada 2010 roku, III CZP 79/10, OSNC 2011/4/41, Sąd Najwyższy stwierdził, że dobra osobiste wynikają z wartości niemajątkowych, które są ściśle związane

z człowiekiem, obejmując jego fizyczną i psychiczną integralność albo będąc przejawem jego twórczej działalności; skupiają niepowtarzalną, pozwalającą na samorealizację indywidualność człowieka, jego godność oraz pozycję wśród innych ludzi. Dobrem osobistym jest wartość immanentnie złączona z istotą człowieczeństwa oraz naturą człowieka, niezależna od jego woli, stała, dająca się skonkretyzować i obiektywizować". Rację ma Sąd Okręgowy przyjmując, że w takim ujęciu nie mieści się prawo człowieka do uczciwego i prowadzonego zgodnie z prawem procesu – tego rodzaju uprawnienie należy do kategorii praw obywatelskich, chronionych rozbudowanym w każdym nowoczesnym porządku prawnym systemem gwarancji procesowych, czyli środków prawnych zapewniających ochronę praw i interesów uczestników postępowania cywilnego. Ponadto należy pamiętać, że podejmowanie decyzji procesowych w jest obciążone ryzykiem błędu. Stronie służą środki procesowe, którymi może doprowadzić do usunięcia wadliwości tych decyzji (zastrzeżenia do protokołu, środki odwoławcze, nadzwyczajne środki zaskarżenia, skargi o wznowienie postępowania i skargi na jego przewlekłość). W tym kontekście nie może być, tak jak chce powód, by można było każde wadliwe, sprzeczne z prawem, działanie sądu (sędziego) w toku prowadzonego postępowania, uznać za bezprawne w rozumieniu art. 24 k.c. Za takie można by ewentualnie uznać taką wadliwość postępowania, która jest konsekwencją rażących błędów w zakresie stosowania przepisów procesowych, bądź materialno prawnych, lub stanowić działanie wykraczające w sposób oczywisty i niepodlegający dyskusji poza te przepisy (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 kwietnia 2014 r., II CSK 407/13). W ocenie Sądu Apelacyjnego całokształt decyzji podejmowanych przez Sąd Rejonowy w sprawach związanych z ustanowieniem dla powoda kuratora dla osoby niepełnosprawnej nie może być postrzegany, jako bezprawny, w rozumieniu art. 24 § 1 k.c. gdyż nie ma cechy rażącego naruszenia prawa.

Jednakże zasadniczą przyczyną bezzasadności roszczeń zgłaszanych przez powoda jest to, że z dokonanych w sprawie ustaleń faktycznych nie sposób przyjąć, by w ogóle doszło do naruszenia dóbr osobistych powoda. Powód stoi na stanowisku, że nieprawidłowe postępowanie Sądu i adwokata A. P. w sprawie o ustanowienie na rzecz powoda kuratora dla osoby niepełnosprawnej, dorowadziło do naruszenia jego szeroko rozumianej wolności (prawa do samostanowienia, wolności od strachu i obaw) oraz zdrowia (stres, nerwy). W ocenie Sądu Apelacyjnego wskutek wadliwie podejmowanych czynności procesowych nie doszło do naruszenia w/w dóbr osobistych powoda a jedynie do naruszenia jego praw procesowych, które podlegają procesowej ochronie. Oczywiście zarówno wolność człowieka jak i jego zdrowie są dobrami osobistymi, jednymi z fundamentalnych, co wynika wprost z treści art. 23 k.c., należy jednak pamiętać, że ocena, czy określone działanie naruszyło dobro osobiste, dokonywana jest na podstawie kryteriów obiektywnych a nie według miary indywidualnej wrażliwości osoby zainteresowanej (tak SN w wyr. z 11.03.1997 r., III CKN 33/97, OSNC 1997, Nr 6–7, poz. 93 oraz wyr. z 4.4.2001 r., III CKN 323/00, L.). Poziom wrażliwości poszczególnych osób jest różny, nadto ustalenie, czy konkretny pokrzywdzony odczuł naruszenie dobra osobistego byłoby bardzo trudne. W praktyce przyjęcie subiektywnych odczuć pokrzywdzonego jako kryterium ustalenia, czy doszło do naruszenia oznaczałoby, że w każdym przypadku, gdy pokrzywdzony występuje na drogę prawną, doszło do naruszenia dobra osobistego. Dlatego też w procesie o ochronę dóbr osobistych sąd powinien rozważyć, czy typowa, przeciętna osoba na miejscu pokrzywdzonego uznałaby określone działanie za naruszenie dobra osobistego oraz czy w odczuciu społecznym określone zachowanie zakwalifikowane może być jako naruszające dobra osobiste. Kryterium oceny, czy doszło do naruszenia dobra osobistego stanowią przeciętne opinie ludzi rozsądnie i uczciwie myślących. Takie stanowisko uznać można za utrwalone w orzecznictwie (por. przegląd orzecznictwa Por. Komentarz do art. 24 Kodeksu cywilnego pod redakcją K. Osajdy – Legalis).

W rozpoznawanej sprawie Sąd winien był więc ocenić samodzielnie, czy zachowania rzekomych naruszcycieli rzeczywiście mogły naruszyć dobra osobiste powoda – biorąc jednak pod uwagę nie jego indywidualną wrażliwość, lecz odczucia przeciętnej odbiorcy. W taki ujęciu nie może być mowy o naruszeniu wolności powoda. W sprawie III RNs 690/09/P Sąd Okręgowy dla Krakowa (...) zmierzał do ustanowienia dla powoda kuratora dla osoby niepełnosprawnej, zgodnie z wolą powoda, wyrażoną na piśmie wobec funkcjonariusza MOPS-u. Pisma procesowe powoda, będącego uczestnikiem tamtego postępowania, nie pozwalały na przyjęcie, że ewentualne ustanowienie kuratora będzie rzeczywiście sprzeczne z jego wolą a, w żadnym razie, że będzie sprzeczne z jego dobrem. Jak wynika z przebiegu kolejnego postępowania w tej sprawie (sygn. akt III RNs 562/13/P), powód w początkowym etapie postępowania nie wnosił uchylecia kurateli, ustanowionej w sprawie III RNs 690/09/P, żądał jedynie zmiany osoby kuratora. Oceniając sprawę wedle kryteriów obiektywnych, to jest właściwym ludziom myślącym uczciwie i rozsądnie,

ustanowienie kuratora dla osoby, która nie mówi i zachowuje się w sposób opisany przez biegłego A. W., nie może być nawet rozważane w kategoriach naruszenia dóbr osobistych tej osoby. Tym bardziej nie mogą być rozważane jako takie uchybienia procesowe Sądu bądź adwokata A. P. w toku postępowania.

Z przyczyn wyżej wskazanych Sąd Apelacyjny uznał, że wyrok Sądu I instancji, oddalający powództwo w stosunku do tych pozwanych jest prawidłowy.

Oczywiście bezzasadna jest apelacja powoda w tej części, w której kwestionuje oddalenia powództwa względem pozwanego Skarbu Państwa – Kancelarii Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej. Sąd Apelacyjny przyjmuje za własną ocenę prawną tego roszczenia powoda, przedstawioną wyczerpująco w uzasadnieniu wyroku Sądu I instancji.

Bezprzedmiotowe są wszystkie uwagi powoda pod adresem sędziów prowadzących postępowanie w tej sprawie. Mogłyby one mieć znaczenie wyłącznie wtedy, gdyby ewentualne wadliwe postępowanie sędziów względem powoda, naruszając jego prawa procesowe, miało wpływ na treść wydanego następnie wyroku. Takiej zależności nie sposób dopatrzeć się w postępowaniu Sądu I instancji.

Mając powyższe na względzie Sąd Apelacyjny uznał apelację powoda za bezzasadną i jako taką oddalił w oparciu o przepis art. 385 k.p.c. Sąd Apelacyjny nie obciążył powoda kosztami postępowania apelacyjnego uznając, że jego subiektywne podejście do rozpoznawanego w niniejszej sprawie problemu, jest na tyle dominujące, że wyklucza w istocie podjęcie, właściwej (racjonalnej) decyzji procesowej. Podstawę orzeczenia stanowi tu przepis art. 102 k.p.c. w zw. z art. 108 par. 2 k.p.c.

SSA Hanna Nowicka de Poraj SSA Paweł Rygiel SSA Robert Jurga